

Läroverksungdom i Härnösand på 50-talet

Minst mormödrar och lönnfeta rotaryfarbröder är ni väl nu, 50-talets skolkamrater. Präglade som Lorengäss av det kalla krigets ännu iskallare trad Saga-Posthörnan-Palla-Korvkiosken-Kanalbron-Fyren. Fram å tebaks, fram å tebaks.

Oh, Snowboot Road ...

Snåbåttser, sa vi. Vi hade dem utanpå skorna som möde och skydd. Och man kunde köpa enbart grillat bröd med senap för 15 öre! Korvgubben neråt kanalen hade marknadsanpassat.

Under vandringen utväxlades blickar, små kärleksblommor knoppades. Vi satt på Elmgrens, där *Two Color Elsie* vickade fram med den bakteriedrypande bakelsebrickan, verkligen *vickade*. På Hallmans var vi sällan, i varje fall innan de fick jukebox. Sen blev det Glenn Miller, sen ett par mysko tjommar som hette Tommy och Elvis. Nollor än så länge, jazzen var No 1 och narkotika existerade inte. Den fanns bara i Harlem, NY.

Om något existerade var det Beyaz, ett turkiskt årgångsvin. Eller senare den farligare drogen Svensk Vermouth, 7 kr för en halva. Färggranna flaggor & druvklasar på etiketten. Starkare var det inte så ofta.

Langningen skedde i Elmgrens vestibul, mitt emot systemet. Hektoliter Beyaz har bytt innehavare där. Sandquist, systemchefen, hade nog inte gillat det. Han var något av en idol hos oss i jazzligan. Han hade suttit på altsax i Thore Ehrlings.

Och sonen Yngve hade varit trummis i det kända bandet Les Saints Bleus i Stäckålm. Lirat på Gazell och Bobbadilla i Gamla stan – och nu lirade han med *oss*!

Wirströms, nere vid Nybron! Där fanns smårum längst in. Westin laddade sin pipa med Clan, en tobak som stank vedervärdigt av vanilj. Även fickplunta hade denne fågelfrie man – han bodde inackorderad - med sig ibland. Smög till sig en kask eller två. Han var nog inte den ende men fru Hollsten märkte inget.

Och Byléns på Garden Street vid kyrkan! Fast dit gick inte Westin, man slapp vaniljen. Men jag kommer inte ihåg den jukebox på Byllan som stod i senaste utskicket – den kanske kom efter vår tid.

Bortom Modigs varuhus fanns också ett konditori, vad hette det? Dit gick vi sällan. Men gick vi dit luktade det osvikligt vanilj. Där satt Den Fågelfrie med näsan i någon djupingbok. *Den Ensamme Vandrarens Drömmier* av Rosseau, kanske?

Som gymnasister förstod vi ju den djupare filosofins mysterier!

I dag skulle vi inte fatta ett ord i *Spänn Banden* av Sören Nordin ens.

På Kronholmen invid elverket nånstans – det var en mack där, hette den IC? - installerades den första automaten med Varm Dryck, en sensation! Choklad, Kaffe, Te, Buljong. Modärnt, som i Stäckålm.

Man la i ett mynt och valde, det rasslade ett slag, och ut kom en blandning av alltihop. Ungefär som minnena i dag, då polletten ramlar ner.

Men drycken värmdde gott, efter den hemska passagen över vinterstormens Nybro.

Jag har ett minne av att automaten även förde varm korv, som dunkade ner i pappror. Den smakade övermogen kautschuk och likdel.

På trottoaren vid gatan som gick förbi där (Västra Strandgatan?) såg jag en kvinna stå och röka en gång. En chockartad syn: kvinnor rökte aldrig utomhus på den här tiden.

Vad kan det ha varit för lättfotad typ? En h-a? Såna fanns väl bara i Stäckålm?

Tänk alla som bodde på fastlandet och gick i Lärkan! *Varje lunchrast* måste de gå hem över den iskalla bron för att äta. Och sen tillbaka till skolan igen! Stela som pinnar.

Vi skrev poesi, vi var djupingar. En skrev dessa långtifrån obegåvade rader:

Har du någonsin följt en flöjtmelodi?

- det sköna nedåtraset.

efter att ha spiset en låt med Herbie Mann och tömt en Beyaz ...

Ganska tidigt lärde vi oss spara pengar! I posthuset, till vänster då man gick in, fanns några telefonhytter. Att ringa kostade först 10, senare 20 öre. Något snille hade skruvat bort en viss skruv på upphängningsklykan. Om man tryckte klykan hårt upp till höger fick man svarston, och kunde ringa *gratis* hur länge man ville!

Därifrån utgick ett eller annat samtal till *tjejen*. Ja, bakeliten och kärleken hörde nära ihop på den här tiden – som mobilerna i dag hos ungdomen.

Ibland ringde man från utomhusautomater. Fortfarande blir mitt högra öra som en isklump bara jag tänker på det.

Men *tjejens* röst – ända från Kronholmen - värmdde. Kylan kändes inte då. Men nu känns den, kanske mest i själen. Det är inte *alltid* förjävligt att vara ung som Söderberg påstod.

Inte ens i Härnösand.

Johan Söderlind, 1961